

Tarih : 21/11/2024

Sayı : 2024-23

2024/III Geçici Vergi Döneminde ENFLASYON DÜZELTMESİ (Üç Aylık #1)

1. GİRİŞ

Enflasyon düzeltmesi, enflasyonist etkiler ve paranın satın alma gücündeki değişmeler nedeniyle gerçek durumu ifade etmeyen mali tabloların, gerçek durumu ifade eder hale gelmesi amacıyla enflasyonist etkilerden arındırılarak düzeltme işlemine tabi tutulmasıdır.

Vergi hukukumuzda ilk olarak 2004 yılsonu (ve bağlı olarak 2003 yılsonu) bilançolarının zorunlu düzeltilmesiyle girmiştir. Bu iki bilanço enflasyon düzeltmesine tabi tutulduktan sonra kuyumcular üçer aylık periyodlarla enflasyon düzeltmesine zorunlu olarak devam etmiştir.

Kuyumcular dışında kalan geniş kesim ise 2023 yıl sonu bilançolarına kadar herhangi bir enflasyon düzeltmesi yapmamışlar yeniden değerlemelerle (Geç. Md.31, Geç. Md. 32, Mükerrer Madde 298/Ç) ihtiyari olarak kısmi düzeltmeler yapmışlardır.

Vergi Usul Kanununun Mükerrer 298/A maddesiyle yapılan düzenleme nedeniyle, uzun bir aradan sonra 2023 yıl sonu bilançoları (Geçici 33. Madde hükümleri ve) 555 Sıra Numaralı V.U.K. Genel Tebliğinde yapılan açıklamalar dikkate alınarak tekrar zorunlu enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuştur.

Kuyumcular dışında kalan geniş kesim için bundan sonra her üç ayda bir zorunlu olarak yapılması gereken enflasyon düzeltmesinin ilki olan 2024/I. geçici vergi dönem bilançolarında, 560 Sıra Numaralı V.U.K. Genel Tebliği uyarınca enflasyon düzeltmesi yapılmamıştır. 2024/II. ve 2024/III. Geçici vergi dönem bilançolarında ise 563 Sıra Numaralı V.U.K. Genel Tebliği uyarınca 31/12/2023 tarihli gelir tablosundaki brüt satışlar toplamı 50.000.000 TL'nin altında olan mükelleflerin enflasyon düzeltmesi yapmamaları uygun görülmüştür.

Buna göre 30.09.2024 tarihli bilançolar üzerinde enflasyon düzeltmesi aşağıdaki mükellefler tarafından yapılacaktır.

1.1. Kuyumcular

Münhasıran sürekli olarak işlenmiş; altın, gümüş alım-satımı ve imali ile iştirak eden mükellefler enflasyon düzeltmesi için gerekli şartlara bakılmaksızın enflasyon düzeltmesi yaparlar. (VUK Mükerrer 298/A-9)

Bu hükme göre kuyumcular öteden beri olduğu gibi bu üç aylık dönemde de enflasyon düzeltmesi yapacaklardır.

1.2. Kuyumcular Dışında Kalan Geniş Kesim

Bilanço esasına göre defter tutup da kuyumcular dışında kalan geniş kesim, enflasyon düzeltmesi yapıp yapmama konusunda 563 Sıra Numaralı V.U.K. Genel Tebliği ile ikiye ayrılmıştır.

1.2.1. 2023 Brüt satışları 50 milyon ve üstü olanlar

Bu mükellefler 30.09.2024 tarihli bilançolar üzerinde enflasyon düzeltmesi yapacaktır. Yapılan enflasyon düzeltmesi, kuyumcular tarafından yapılan düzeltme işlemleriyle aynı şekilde yapılacaktır.

1.2.2. 2023 Brüt satışları 50 milyonun altında olanlar

Bu mükellefler 30.09.2024 tarihli bilançolar üzerinde enflasyon düzeltmesi yapmayacaktır.

2. GEÇMİŞ GEÇİCİ VERGİ DÖNEMLERİ

Gelir tablosundaki (31/12/2023 tarihli) brüt satışlar toplamı 50.000.000 TL ve üstünde olan mükelleflerin 30.09.2024 tarihli bilançolar üzerinde enflasyon düzeltmesi konusunda 2024/II. geçici vergi dönemi de dahil olmak üzere geçmiş dönem işlemlerini etkileyen iki önemli mevzuat değişikliği (VUK 176 No.lu Sirküler ve 7529 sayılı Kanun ile) olmuştur.

Bu değişen mevzuata ilişkin özel bilgiler aşağıdaki gibidir.

1- Önceki 2024/II. dönem düzeltmesinde, stoklarda basit ortalama yöntemini kullandı iseniz bu yöntemin hesaplama katsayısı değişmiştir. 176 No.lu VUK Sirküleriyle yapılan bu değişiklik 338 ve 555 sayılı VUK Genel Tebliğlerine aykırı olması nedeniyle "normlar hiyerarşisi" yönünden ve beyanname verme zamanı geçtiği için "geriye yürümezlik ilkesi" açısından eleştiri ve tartışma konusu edilmektedir.

2- Yine 176 No.lu VUK Sirküleriyle "180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı" ile ilgili olarak 2023 yıl sonu enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan farkların gider yerine kanunen kabul edilmeyen gider (KKEG) olarak beyan edilmesi esası benimsenmiştir.

Buna göre 2024/I. ve II. geçici vergi döneminde gider yazılmış 2023 farkları varsa bunların KKEG olarak düzeltilmesi icap etmektedir.

Bu düzenleme; brüt satışlar toplamının küçüklüğü nedeniyle 2024/II. geçici vergi döneminde enflasyon düzeltmesi yapmayan mükellefleri de ilgilendirmektedir.

3- 7259 sayılı Kanunla, VUK Mükerrer 298/A hükümlerine; yapılmakta olan yatırımlar hesabına ilişkin düzeltme farklarının, bilançonun pasifinde özel bir fon hesabında gösterilmesi ve dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaması esası getirilmiştir.

Özel bir fon hesabının (henüz belirlenmemiş olmakla beraber) 549 hesap olacağı tahmin edilmektedir

2024/II. geçici vergi döneminde yapılan enflasyon düzeltmesinde "yapılmakta olan yatırımlar hesabı" var ve düzeltme farkları 698 hesaba aktarılmış ise söz konusu dönemle ilgili olarak bu farkların özel fon hesabına aktarılması ve önem kâr/zararıyla bağının kopartılması dolayısıyla da geçici vergi dönemi beyannamesinin düzeltilmesi gerekmektedir.

Özetlersek; geçmiş geçici vergi döneminde a) 180 hesap ve gider yazılan 2023 yıl sonu enflasyon düzeltme farkı, b) basit ortalama katsayısıyla hesaplanmış stok, c) yapılmakta olan yatırımlar, varsa düzeltme yapmanız gerekecektir.

Bütün bu hususlara ek olarak geçici vergi beyannamelerinde, olması gereken matraha göre %10 esneme payı olduğunu da hatırdta tutmak gerekmektedir.

3. DÜZELTME ADIMLARI

Düzeltilecek mali tablo bilançodur. O halde enflasyon düzeltmesine başlamadan evvel öncelikle enflasyon düzeltmesi henüz uygulanmamış bir ön bilanço çıkartılması şarttır.

Bu bilançonun, sanki enflasyon düzeltmesi yokmuş gibi normal mevzuat hükümlerine göre;

- a) Dönem sonu işlemlerinin yapılması,
- b) Dönem amortismanlarının ise ayrılmaması,
- c) Dönem kar/zararının geçici olarak hesaplanması,

Gerekli görülmektedir.

555 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin 4 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre, enflasyon düzeltmesi;

1- Mali tabloda yer alan kıymetlerden hangilerinin parasal olmayan kıymet olduğunun tespit edilmesi,

2- Tespit edilmiş parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde dikkate alınacak tutarlarının (düzeltmeye esas tutarlarının) bulunması,

3- Tespit edilmiş parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde, düzeltmeye esas tarihlerinin ve düzeltme/taşıma katsayılarının belirlenmesi,

4- Tespit edilmiş düzeltmeye esas tutarların ait oldukları düzeltme katsayılarıyla çarpılarak, parasal olmayan kıymetlerin düzeltilmiş tutarlarının hesaplanması ve düzeltilmiş değerler ile düzeltme öncesi değerler arasındaki enflasyon farklarının kayıtlara intikal ettirilmesi,

5- Parasal olmayan kıymetlerin düzeltilmiş değerleriyle, parasal kıymetlerin ise düzeltmeye tabi tutulmaksızın mali tabloda gösterilmesi,

İşlemleri/adımları takip edilmek suretiyle yapılabilecektir.

Enflasyon düzeltmesi, dönem amortismanlarının, enflasyon düzeltmesi sonucu bulunmuş yeni değerler üzerinden ayrılması, üretim işletmelerinde gerekli amortisman paylarının dağıtılması ve dönem kar/zararının buna göre kesin olarak belirlenmesiyle tamamlanmış olacaktır.

[\(Sonraki...\)](#)

**Saygılarımızla,
ATC Universe**

Bu sirkülerde yer alan açıklamalar bilgilendirme amaçlı olup konuyla ilgili işlem tesis etmeden önce profesyonel bir danışmana başvurunuz.